

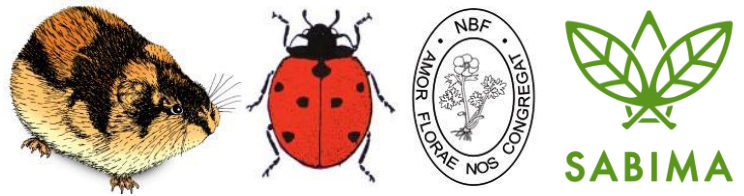

Sabima kartleggingsnotat 31, 2020

Fauna og florakartlegging på Kåfjordfjellet og Fjellbygda i Troms juli-august 2020

Av Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll

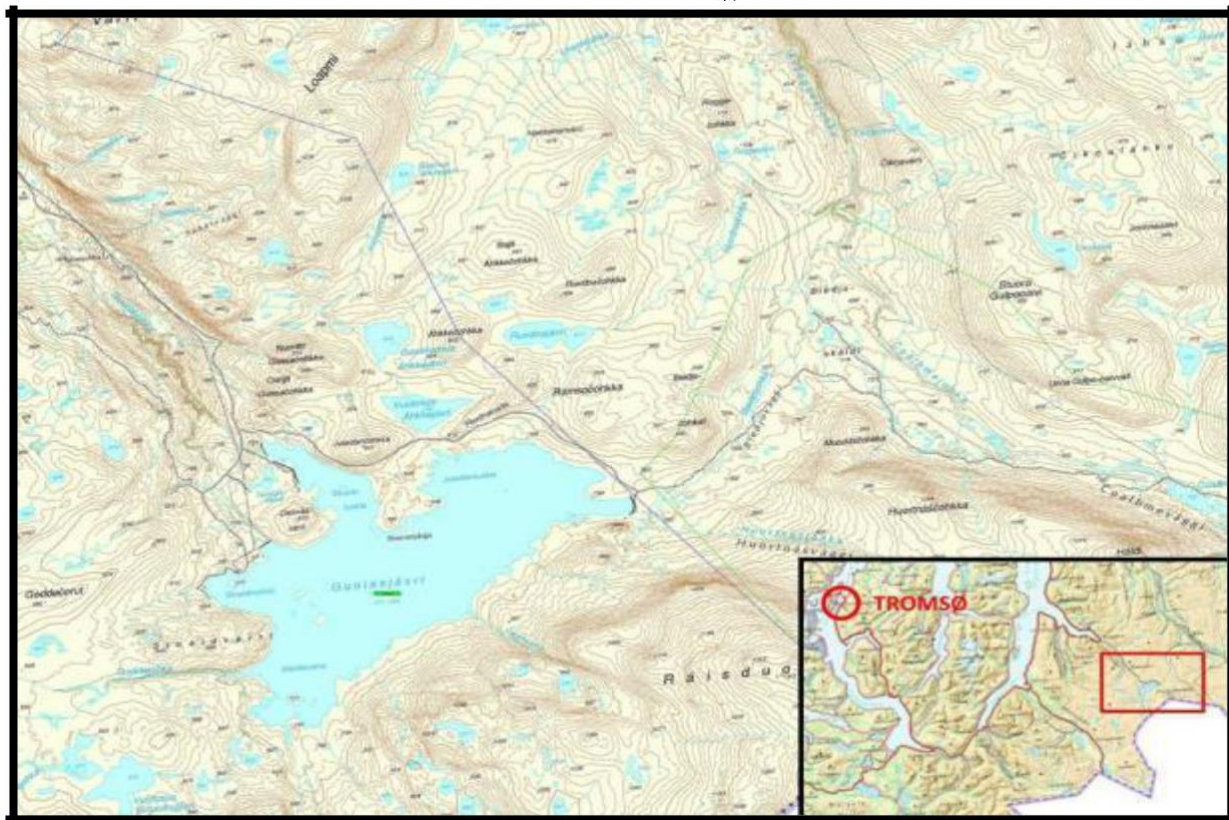
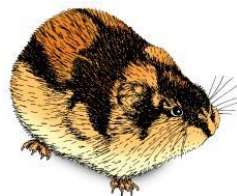
Innledning

Det ble gjennomført undersøkelser på to lokaliteter i Troms i 2020. Disse var 1) Kåfjordfjellet, Kåfjord kommune og 2) Fjellbygda, Balsfjord kommune.

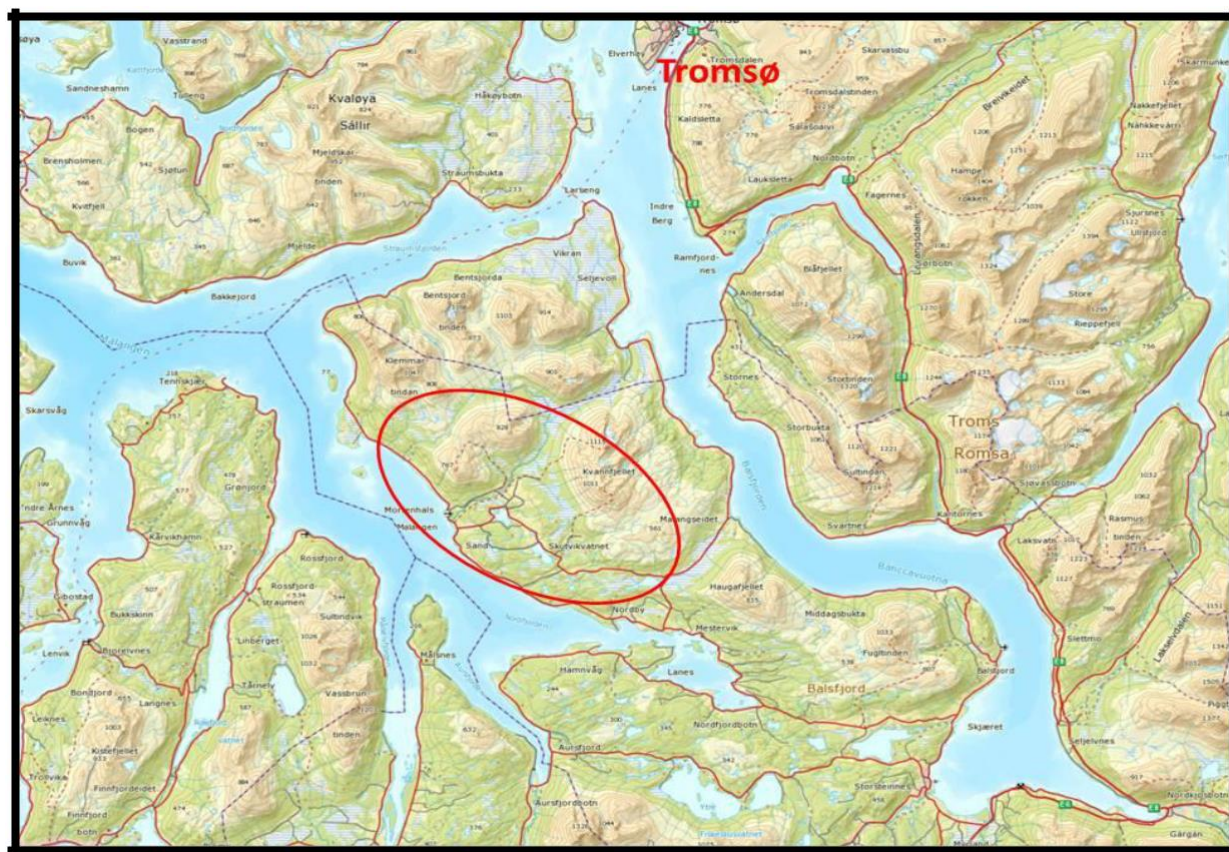
Kåfjordfjellet (Fig 1) er et omfattende fjellplatå helt sørøst i Kåfjord kommune i Troms. Hovedplatået ligger på mellom 600 og 900 moh og sentralt i det høyeste fjellområdet ligger den regulerte innsjøen Guolasjavre (771-774 moh). Fjellpartiet strekker seg sørover helt til fjellet Ráisduottarháldi (1328 moh) på riksgrensen mot Finland og videre østover og inn i Nordreisa kommune. Geologien er kalkrik med store områder dominert av kvartsglimmerskifer og stedvis finner en partier med ulike skifre, kvartsitt og kalkspatmarmor. Det beiter mye sau i områdets nordvestlige deler og en del av de lavereliggende arealene i nord bærer tydelig preg av sauebeiting. Landskapet er småkupert og i en del partier finnes det snøleier som ofte ikke smelter bort før godt ut i august.

Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll har gjennomført flere årlige besøk på Kåfjordfjellet siden 2011 og kjenner området godt. I 2020 ble undersøkelsene gjennomført den 15. juli og 6. august.

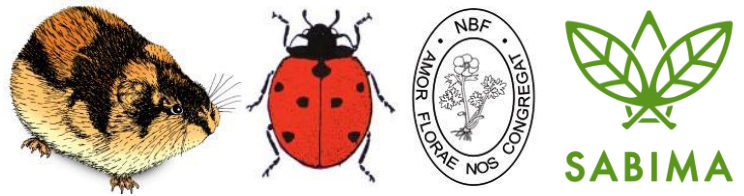
Fjellbygda (Fig 2) i Balsfjord ligger sentralt på sørvestsiden av Malangshalvøya. Området er kupert med vekslende bjørkeskog og dyrkamark og med to større vann og 13 mindre vann og tjern. Området ble undersøkt av Karl-Birger Strann og Vigdis Frivoll den 19. juli og 26. juli 2020.

Figur 1. Kåfjordfjellet ligger helt øst i Troms i Kåfjord kommune.

Figur 2. Fjellbygda ligger sørvest på Malangshalvøya i Balsfjord kommune.

Kartleggingen

I faunakartleggingen ble det lagt vekt på humler og sommerfugler. Noen av insektene ble fanget inn vha insektshov og sluppet fri etter bestemmelse. Mange insektarter og interessante planter ble fotografert med Canon 5D MKIII og enten Canon 50 mm makro eller 180 mm makro.

Ved besøkene ble det også lagd en enkel planteliste over arter som ble påvist. Det ble ikke tatt belegg, men interessante arter ble fotografert og det ble tatt GPS-lokalisering. Insekter og planter er lagt inn i Artsobservasjoner.no med fotobelegg.

Sabima bidro med økonomisk støtte for at Midt-Troms Naturlag kunne gjennomføre artskartlegging på de to områdene i Nord- og Midt-Troms.

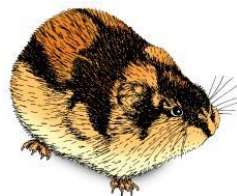
Resultater

Kåfjordfjellet

Til sammen ble det i 2020 brukt ca. 8 timer innenfor Guolasjavre og 10 timer nord og øst for vannet. Den 15. juli ble det meste av innsatsen lagt til fjellområdene nord for Nuorttit Gussačohkka og øst langs Áhkkejohka. I tillegg ble det til sammen brukt 2 timer i områdene like vest for Guolasjavre. Besøkene ble gjennomført den 15. juli og 6. august.

Sommerfugler

Under kartleggingen i 2020 som ble foretatt den 15. var været dominert av skya, men tørt og SØ laber bris. Den 6. august var det strålende sol, rundt 16 grader og frisk bris av SØ. Begge dagene ble det registrert påvist en rekke arter dagsommerfugler. Som i tidligere år var de vanligste artene **mjeltgulvinge** (*Colias hecla*) og **fjellringvinge** (*Erebia pandrose*). Begge disse to artene var tallrike og ble påtruffet i fjellområdene mellom 300 moh og opp mot 850 moh (for oversikt over geografisk fordeling (se innlagte data i Artsobservasjoner.no). Særlig tallrik var mjeltgulvinge som tydeligvis var på topp i svermingen ved besøket 6. august. I tillegg var arten **polarsmyger** (*Pyrgus adromedae*) veldig vanlig ved begge besøkene i områdene som ligger over 600 moh og som i tidligere år spesielt tallrik i de sørvendte liene. I de flatere partiene innover mot Áhkkejohka ble det gjort registrering av tre individer av den sjeldne **dvergperlemorvinge** (*Boloria improba*).

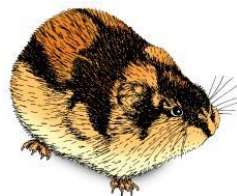

De sørvendte liene i dalføret som fører inn til de flatere fjellpartiene inn mot Áhkkejohka på Kåfjordfjellet er preget av beitebakker med tydelige partier med rasmark og rasvifter. Området er særlig artsrikt. Foto: Karl-Birger Strann ©

Blant målerne var **pjuskemåler** (*Macaria fusca*) særdeles vanlig ved besøkene i juli. I august var det imidlertid **fjellmåler** (*Psodos coracina*) som dominerte i dalen innover mot Áhkkejohka. I de nedre delene mot Kåfjorddalen der det fremdeles vokser en del fjellbjørk og en del vierkratt var også i 2020 **hvit båndmåler** (*Xanthorhoe montanata*) veldig vanlig. Her ble det også registrert flere individer med **fløyelsringvinge** (*Erebia ligea*) samt **brunflekket perlemorvinge** (*Boloria selene*).

Fjellbloddråpesvermer (*Zygaena exulans*) var vanlig forekommende i hele området over tregrensen. I 2020 var den som i 2018 og 2019, særlig tallrik i de sørvendte liene nedenfor Rámsočohkka og østover til østenden av Guolasjavre.

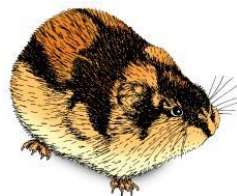
Blant nattfly ble det i 2020 påvist **sotdagfly** (*Sympistis nigrita*) på to lokalitet i de sørvendte liene nedenfor Rámsočohkka. Det ble også funnet **fjellmåler** (*Psodos coracina*) med flere næringssøkende eksemplarer i samme området den 15. juli.

Fjellmåler (Psodos coracina) var tallrik i 2020 på Kåfjordfjellet. Foto: Karl-Birger Strann ©

Polarsmyger (Pyrgus adromedae) var vanlig i områdene over 600 meter. Foto: Karl-Birger Strann ©

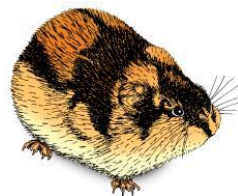

Den sjeldne dvergperlemorvingen (*Boloria improba*) ble påvist i områdene inn mot Áhkkejohka i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

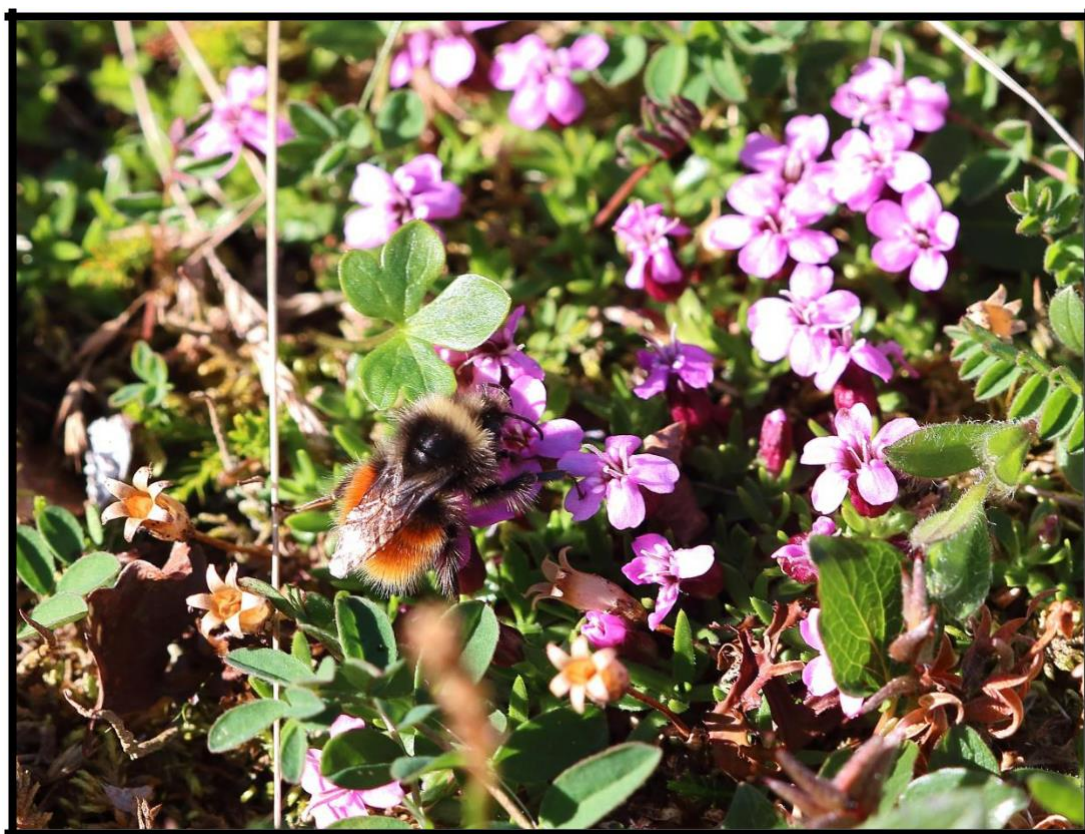
Humler

Ved besøket i juli og august 2020 ble det gjennomført kartlegging av humler i fjellet. **Tundrahumle** (*Bombus hyperboreus*) ble påvist og fotografert flere steder på Kåfjordfjellet, samtlige i områder over 700 moh. Dette er en stor og iøynefallende art som vi har registrert tidligere i flere høfjellsområder i Troms. Den ble første gang påvist av oss på Kåfjordfjellet i 2012 og har blitt observert her hvert år siden.

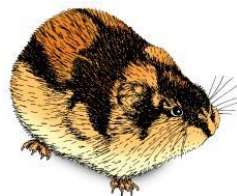
Videre ble **alpehumle** (*Bombus alpinus*) også i 2020 registrert over store deler av det undersøkte området. **Fjellhumle** (*Bombus balteatus*) og **berghumle** (*Bombus monticola*) ble registrert og fotografert flere steder i områdene over 650 moh. I områder med fjellsmelle og forskjellige mjeltarter ble det registrert en god del **polarhumle** (*Bombus pyrrhopygus*).

Tundrahumle ble påvist flere steder på Kåfjordfjellet i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

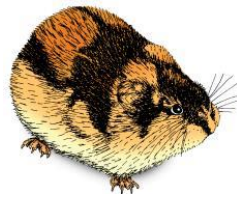
Alpehumle ble observert en rekke steder på Kåfjordfjellet i august 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Fjellhumle er blitt registrert hvert år på flere lokaliteter på Kåfjordfjellet. Foto: Karl-Birger Strann ©

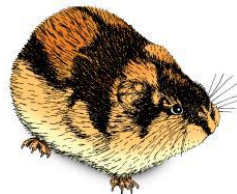
Polarhumla ble påvist nesten over alt der det var fjellsmelle og ulike mjeltarter i blomst på Kåfjordfjellet i august 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Under besøket på Kåfjordfjellet 6. august fant vi flere områder med **fjellgresshoppe** (*Melanoplus frigida*). Til sammen ble det observert over 15 individer, flest på nord- og østsiden av Guolasjavre.

Fjellgresshoppe (Melanoplus frigida) var svært vanlig på Kåfjordfjellet under besøket 6. august i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Karplanter

Karplantefloraen på Kåfjordfjellet er særdeles rik og variert med mange sjeldne og vakre fjellplanter. Den gunstige berggrunnen kommer tydelig til syne ved at området i sitt hele domineres av store felt med **reinroser** (*Dryas octopetala*). Under besøket den 15. juli ble det funnet flere forekomster av **fjellsolblom** (*Amica augustifolia alpina*). Denne vakre fjellplanten står kort tid i blomstring og er vanskeligere å finne etter avblomstring.

Kåfjordfjellet har flere områder med gode forekomster av **brannmyrklegg** (*Pedicularis flammea*). Vi har funnet flere forekomster i 2011, 2012 og 2013. Den største forekomsten vi fant den 11. juli 2017 bestod av 244 blomstrende individer. På denne lokaliteten var det ved besøket 15. juli 2020 god blomstring.

Brannmyrklekken vokser flere steder rundt Guolasjavre og som oftest i mindre antall (gjerne under 20 individer). **Lodnemyrklegg** (*Pedicularis hirsuta*) og **bleikmyrklegg** (*Pedicularis lapponica*) vokser jevnt over hele studieområdet over 600 moh.

Lodnemyrklegg ble funnet på en rekke lokaliteter rundt Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

I tørre partier av snøleier på begge sider av Guolasjavre vokser **stivsildre** (*Saxifraga hieracifolia*) og stedvis registrerte vi over 25 individer innenfor to begrensede områder. Her vokser også flere arter sildrer, blant annet **grannsildre** (*Micranthes tenuis*), **snøsildre** (*Saxifraga nivalis*), og **knoppstilsildre** (*Saxifraga cernua*). I de

samme områdene, men i våtere deler av snøleiene, vokser store forekomster av **snøsoleie** (*Ranunculus nivalis*) og stedvis rike forekomster av **dvergsoleie** (*Ranunculus pygmaeus*).

Grannsildre ble påvist i flere snøleier både øst og vest for Guolasjavre samt innover dalen mot Áhkkejohka. Foto: Karl-Birger Strann ©

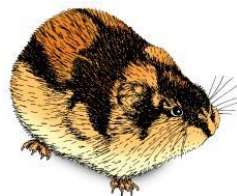
I de lavere delene av snøleiene vest av Vuolimus Áhkkejávri og i områdene ved Nuorttit Gussačohkka fant vi også flere lokaliteter med **gullrublom** (*Draba alpina*). Også i området nord av Guolassáiva som ligger like nord for Guolasjavre, ble det påvist en ny forekomst av arten.

Gullrublomme vokser flere steder øst og nord for Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

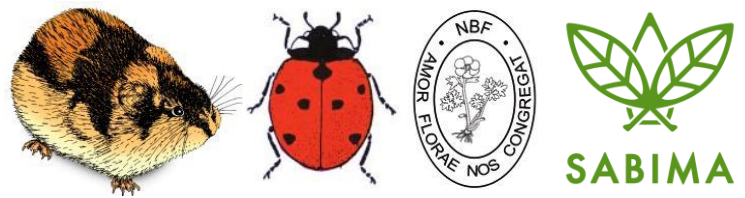
Stivsildre ble påvist flere steder i liene særlig nord for Guolasjavre. Foto: Karl-Birger Strann ©

I løpet av kartleggingsrunden ble det påvist to nye forekomster av **normansnøkleblom** (*Primula stricta* var. *obesior*). Samtlige ble påvist i ganske fuktig mark nær veien og noe lavere enn der den ble påvist i tidligere år.

Normansnøkleblom (varietet av *smalnøkleblom*) ble funnet på to nye lokaliteter i områdene i Áhkkejohka i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

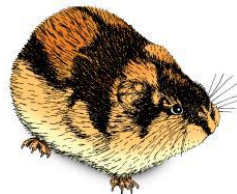
Orkideer

Flere store felt med **fjellhvitkurle** (*Pseudorchis straminea*) ble påvist og spesielt store forekomster fant vi i lia ned fra Ruvdnaruvža øst for Guolasjavre. På noen av forekomstene innover Áhkkejohka vokste det også et antall **grønnkurler** (*Coeleoglossum viride*) sammen med noen spredte individer med **korallrot** (*Corallorhiza trifida*). På flere av snaurabbene ble det funnet **fjellkurle** (*Chamorchis alpina*).

Fjellkurle var en av de fire vanlig forkommende orkideene som ble funnet på Kåfjordfjellet i juli og august 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Det er samlet inn et betydelig materiale på både flora og fauna årlig siden 2011 fra Kåfjordfjellet. Noe av materialet er fremdeles ikke bestemt og for blomsterfluer, øyenstikkere og *Lepidoptera* pågår dette arbeidet kontinuerlig. Imidlertid er det meste av dette materialet ikke samlet inn under det feltarbeidet som er støttet av Sabima i 2018, 2019 og 2020. Følgelig vil ikke dette rapporteres som en del av denne kartleggingen.

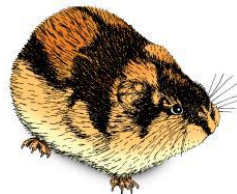
Fjellbygda

Fjellbygda ble besøkt 19. juli samt 12. august 2020. Arbeidet ble fokusert på området mellom Sandsvatnet og vestover mot Nerbyveien som går fra nordenden av Skutvikvatnet og nord til Grønnlia. I tillegg ble flere myrer langs veien innover Fjellskardalen også undersøkt. Med unntak av orkideer ble karplanter i liten grad undersøkt av oss pga. at andre personer hadde dette som hovedtema (Per K. Bjørklund).

Langs veien ligger det fem mindre vann som alle har gode bestander med **soleienøkkerose** (*Nuphar pumila*). Ved Sjukavatnet og Per Jonsavatnet ble det både i 2018, 2019 og i 2020 registrert gode forekomster med svermende **spydblåvannymfer** (*Coenagrion hastulatum*). Denne arten er også påvist flere ganger i den nordøstre delen av Sandsvatnet. På tre ulike områder ved Sandsvatnet ble det påvist flere eksemplarer av **starrlibelle** (*Aeshna juncae*) ved besøket den 12. august.

Spydblåvannymfe var i juli 2020 tallrik ved flere av vannene i Fjellbygda. Foto; Karl-Birger Strann ©

Sommerfugler

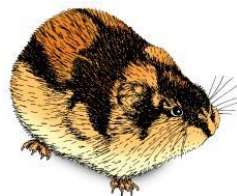
Fløyelsringvinge (*Erebia ligea*) opptrådte i 2020 i store antall spesielt på de mange naturengene som domineres av skogstorkenebb, enghumleblom og engsoleie. I de tilstøtende myrene rundt småvannene svermet mange **myrblåvinger** (*Colias palaeno*). I bakkene øst for Sjukavatnet fløy et titalls **ildgullvinger** (*Lycaena phlaeas*) og ett par eksemplarer av **purpurgullvinge** (*Lycaena hippothoe*).

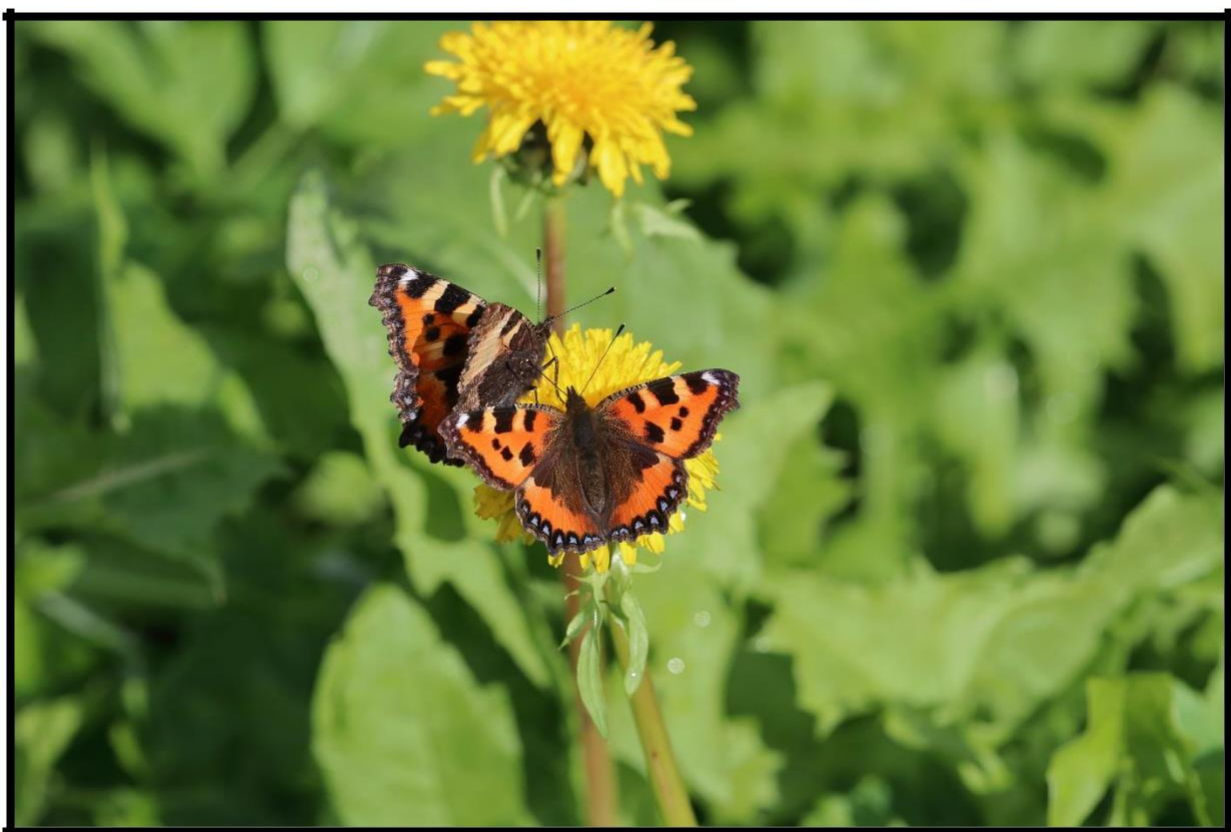
Myrgulvinge ble registrert i 2020 i skogsengene bl.a. ved Sjukavatnet og Henrikvatnet. Foto: Karl-Birger Strann ©

På sørsida av Henrikvatnet svermet mange **myrblåvinger** (*Agriades optilete*). Vanligst av blåvingene var **tiriltungeblåvinge** (*Polyommatus icarus*) som ble sett nesten overalt der det var blomsterrike skogkanter og på de frodige engene med skogstorkenebb. I skogkantene fløy uvanlig mange eksemplarer av **hvit båndmåler** (*Xanthorhoe montanata*). I bakkene fra krysset ved Skutvikvatnet og rundt Sjukavatnet og Henrikvatnet ble det påvist flere eksemplarer av myrgulvinge (*Colias palaeno*).

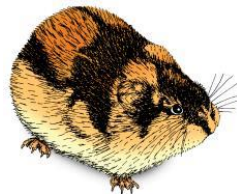
Neslesommerfugl (*Nymphalis urticae*) hadde i Troms dette året et svært godt år med solide forekomster både i første og andre generasjon.

Mange myrblåvinger svermet ved Henrikvatnet i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Neslesommerfugl var svært tallrik i Fjellbygda sommeren 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Humler

På de blomsterrike engene langs Nerveien ble det registrert flere humlearter. Noen av de vanligste artene var **trehumle** (*Bombus hypnorum*), **lys jordhumle** (*Bombus lucorum*) og **hagehumle** (*Bombus hortorum*). Den lille **markhumla** (*Bombus pratorum*) var også stedvis tallrik og ble påvist i hele studieområdet. Mindre antall av **lynghumle** (*Bombus jonellus*), **lapphumle** (*Bombus lapponicus*) og **åkerhumle** (*Bombus pascuorum*) ble registret flere steder og da mest på de blomsterrike veikantene. **Alpehumle** (*Bombus alpinus*) ble registrert på to lokaliteter, begge helt oppe ved kanten av Sjukavatnet.

I skogsliene øst av Sjukavatnet ble det registrert en del svermende **gullrisengmott** (*Anania funebris*).

Trehumle var tallrik på blomsterengene i Fjellbygda også i 2020. Arten var den vanligst forekommende humlearten i vår undersøkelse. Foto: Karl-Birger Strann ©

Markhumle ble registrert flere steder langs de blomsterrike veikantene og særlig der det vokste bringebær. Foto: Karl-Birger Strann ©

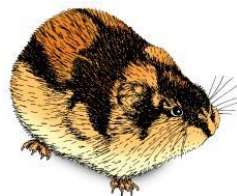

Åkerhumle ble registrert flere steder i Fjellbygda i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Karplanter

Fjellbygda ble i 2020 undersøkt 19. juli samt et kortere besøk 12. august. Det ble til sammen brukt rundt 9 timer på registrering og innsatsen ble i all hovedsak lagt til nærområdene rundt de mange vannene som ligger i studieområdet sør for Sandsvatnet. Spesielt fokus la vi på å finne nye lokaliteter med orkideer i området.

På to mindre rikmyrer langs veien innover Fjellskardalen ble det også påvist en mindre forekomst av **lappmarihand** (*Dactylorhiza lapponica*). Det ble også funnet ytterligere åtte eksemplarer av **engmarihand** (*D. incarnata*) et annet sted på samme myra som der vi fant arten i fjor.

Den regionalt sjeldne engmarihand ble registrert i fjellbygda i 2019 og på samme lokalitet i 2020. Foto: Karl-Birger Strann ©

Alle data vil bli lagt inn i Artsobservasjoner.no.

Balsfjord november 2020

Karl-Birger Strann